

Souhrnná teritoriální informace:

Rumunsko

Zastupitelský úřad 26. 8. 2024 22:53

Rumunsko je poloprezidentskou republikou a má dvoukomorový parlamentní systém. Senát (horní komora) má 136 křesel a Poslanecká sněmovna (dolní komora) 330. Obě komory jsou voleny přímo, na čtyřleté funkční období ze 43 vícečlenných volebních obvodů zahrnujících 41 krajů + obvod hlavního města Bukurešti a obvod diaspora. Hlavou státu je prezident, v současné době Klaus Iohannis.

Rumunsko dosáhlo značného pokroku v hospodářské výkonnosti a konvergenci s Evropskou unií. Čelí výzvam pokud jde o inkluzivní a udržitelnou podporu hospodářského růstu a stejně tak dosahování cílů souvisejících se životním prostředím. Rumunsko je však zároveň zemí s významným růstovým potenciálem, založeným na procesu ekonomické konvergence a šíření technologií.

Mezi přetrvávající výzvy patří potřeba řešení rozdílů mezi regiony a mezi městem a venkovem. Nadále přetrvávajícími problémy jsou slabé instituce, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a zranitelnost vůči přírodním rizikům a změně klimatu. Dosavadní vládní fiskální politiky spíše stimulovaly spotřebu, což mělo za následek trvale vysoké deficity. Rumunsko však dosáhlo pozoruhodných úspěchů ve snižování chudoby a nerovnosti navzdory řadě negativních bezprecedentních vlivů, a to zejména pandemie COVID-19 a následné ruské invaze na Ukrajinu. Mezi nynější klíčové výzvy v krátkodobém horizontu patří omezení inflace a řešení fiskálních tlaků, což zejména pro volební rok 2024, během kterého postupně probíhají volby do Evropského parlamentu, komunální, prezidentské a parlamentní volby, není lehkým úkolem. Přetrvává potřeba řešení trvale vysoké míry chudoby. S cílem provádění udržitelné obnovy a podpory úsilí o fiskální konsolidaci se vláda snaží provádět nezbytné reformy v rámci národního plánu obnovy a odolnosti (RRP) a tím maximalizovat a účinně absorbovat značné finanční prostředky EU. Ne příliš příznivý je demografický vývoj. V rámci populace klesá podíl lidí v produktivním věku. Konkurenceschopnost hospodářství je stále založena na nízkých nákladech a mzdách. Z pandemie vyšlo Rumunsko v roce 2020 s 3,9% propadem HDP a meziročním růstem nezaměstnanosti o 6,1%. Následující roky však již přinesly postupný každoroční ekonomický růst. V roce 2023 vzrostl reálný HDP o 2,1 %. Hlavní zásluhu na tom měly investice související s implementací Evropského nástroje pro obnovu a odolnost.

Rumunsko je jedním z největších obchodních partnerů ČR v regionu jihovýchodní Evropy, což je dáno nejen politickými, ekonomickými a obchodními vazbami mezi oběma státy, ale také značným potenciálem rumunského trhu a relativní geografickou blízkostí obou zemí.

Očekává se, že zrychlení hospodářského růstu v roce 2024 na odhadovaných 3,3 % bude podpořeno soukromou spotřebou a dalšími

Základní údaje	
Hlavní město	Bukurešť
Počet obyvatel	19,05 mil.
Jazyk	rumunština
Náboženství	pravoslaví 74 %, protestantismus 6 %, katolicismus 4,5 %
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	Klaus Werner Iohannis
Hlava vlády	Ion-Marcel Ciolacu
Název měny	Rumunský lei (RON)
Cestování	
Časový posun	+1 hod.
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	PhDr. Halka Kaiserová
Ekonomický úsek	Ing. Juraj Melioris
Konzulární úsek	Mgr. Jitka Kruková
CzechTrade	Ing. Vojtěch Rejmíš
Czechinvest	ne
Ekonomika	
2023	
Nominální HDP (mld. USD)	359,7
Hospodářský růst (%)	2
Inflace (%)	10,4
Nezaměstnanost (%)	5,57

investicemi financovanými EU. Krátkodobé vyhlídky ekonomického růstu mohou být tlumeny dalšími těžko předvídatelnými dopady ruské invaze na Ukrajinu, ale také přetrvávajícími strukturálními fiskálními problémy, stejně jako politickými a sociálními tlaky doprovázejícími komunální, prezidentské a parlamentní volby, a také volby do Evropského parlamentu v průběhu celého roku 2024. Vzhledem k tomu, že se očekává zrychlení fiskální konsolidace, bude pro udržitelné, zelené a inkluzivní oživení rumunské ekonomiky velmi důležité další účinné čerpání fondů EU. V rámci implementace Evropského nástroje pro obnovu a odolnost již Rumunsko obdrželo 6,3 miliardy EUR (z celkových 28,5 miliardy do roku 2026), čemuž odpovídá relevantní dosažení reformních cílů v oblastech dekarbonizace, interoperability databází ke snížení byrokracie a fiskálních a důchodových reforem.

Z hlediska struktury se značný potenciál růstu a tomu odpovídající příležitosti pro české firmy dají očekávat v energetice, zejména v souvislosti s přechodem na obnovitelné zdroje, dále pak v modernizaci a budování dopravní infrastruktury vč. smart cities, ve zdravotnictví, v potravinářství a v neposlední řadě zejména v kontextu přetrvávající ruské agrese na Ukrajině i v obranné a bezpečnostní oblasti. Významně se na ekonomice i nadále podílí automobilový průmysl.

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veřejné akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu:

Rumunsko (România)

Systém vládnutí:

Rumunsko je parlamentní demokracie, poloprezidentská republika. Dvoukomorový parlament je tvořen Poslaneckou sněmovnou a Senátem a jejich funkční období je čtyřleté. Obě komory jsou si rovny (symetrický bikameralismus).

Hlavou státu je prezident (Klaus Iohannis, volen přímo, zvolen 2014 a 2019, 2. mandát 5 let) a v čele vlády stojí premiér (Marcel Ciolacu, od 6/2023). Dvoukomorový parlament je tvořen Poslaneckou sněmovnou (330 členů, mandát 4 roky, poslední volby 12/2020, předseda Alfred Simonis od 6/2023) a Senátem (136 členů, mandát 4 roky, poslední volby 12/2020). Od 25. listopadu 2021 je rumunským premiérem Nicolae Ciucă (PNL).

V rámci územně-správního členění je země rozdělena na 41 správních oblastí (žup) a hlavní město Bukurešť. Každá župa je spravována radou, která má na starosti místní záležitosti, a prefektem, který je odpovědný za správu celostátních záležitostí na místní úrovni.

Politická situace:

Parlamentní volby do obou parlamentních komor se uskutečnily v Rumunsku dne 6. 12. 2020. Zvítězila v nich Sociálně demokratická strana (PSD) s 28,90 % resp. 29,32 %, následovaná Národně liberální stranou (PNL), Uníí pro záchranu Rumunska/PLUS (USR/PLUS), Aliancí pro sjednocení Rumunska (AUR) a Demokratickým svazem Maďarů v Rumunsku (UDMR). Volební účast dosáhla 33,24 %. Od roku 1989 byla historicky nejnižší.

V červnu 2023 proběhla obměna vlády velké koalice Národně liberální strany (PNL) a Sociálně demokratické strany (PSD). V souladu s koaliční dohodou došlo k předem plánované rotaci na nejdůležitějších vládních a parlamentních postech. Premiérem se stal předseda PSD Marcel Ciolacu. Součástí nynější vlády již není dřívější koaliční partner - maďarská strana UDMR. Nynější koalice má však stále v parlamentu většinu. Poměrně silné postavení, především v zahraniční politice má prezident Klaus Iohannis (bývalý předseda PNL). Vládní změny nemají obecně podstatný vliv na zahraniční politiku, neboť v tomto směru panuje na rumunské politické scéně výrazný konsensus, tedy důraz prohlubování evropské integrace vč. plnohodnotného vstupu do Schengenu a na spolupráci v rámci NATO.

Složení rumunské vlády:

- 1 Předseda vlády: Ion-Marcel CIOLACU
- 1 Místopředseda vlády: Marian NEACȘU
- 1 Místopředseda vlády a ministr vnitra: Marian-Cătălin PREDOIU
- 1 Ministr financí: Marcel-Ioan BOLOȘ
- 1 Ministr dopravy a infrastruktury: Sorin-Mihai GRINDEANU
- 1 Ministryně spravedlnosti: Alina-Ștefania GORGHIU
- 1 Ministr národní obrany: Angel TÎLVĂR
- 1 Ministryně školství: Ligia DECA
- 1 Ministryně kultury: Raluca TURCAN
- 1 Ministryně zahraničních věcí: Luminița-Teodora ODOBESCU
- 1 Ministr ekonomiky, podnikání a turismu: Ștefan-Radu OPREA
- 1 Ministr investic a evropských projektů: Adrian CĂCIU
- 1 Ministr rozvoje, veřejných prací a administrace: Adrian-Ioan VEȘTEA
- 1 Ministr zdravotnictví: Alexandru RAFILA
- 1 Ministr zemědělství a rozvoje venkova: Florin-Ionuț BARBU
- 1 Ministr energetiky: Sebastian-Ioan BURDUJA
- 1 Ministr výzkumu, inovací a digitalizace: Bogdan-Gruia IVAN
- 1 Ministr životního prostředí, vod a lesů: Mircea FECHET
- 1 Ministryně vlády (bez portfeje): Natalia-Elena INTOTERO
- 1 Ministryně vlády (bez portfeje): Simona BUCURA-OPRESCU

Aktuální složení rumunské vlády lze průběžně ověřit na [vládních stránkách](#).

1.2 Zahraniční politika země

Rumunsko je jednoznačně orientováno na evropskou a euro-atlantickou spolupráci. Ve všech podstatných aspektech zahraniční politiky vládne na politické scéně převažující konsensus. Země podporuje evropskou integraci. K evropským otázkám přistupuje konstruktivně a snaží se začlenit do hlavního evropského proudu. Podporuje další rozšiřování EU. Napomáhá sladování postojů kandidátských zemí s EU, klade důraz na pokrok v reformách právního státu a strategickou komunikaci.

Země je od roku 2007 členem EU, od roku 2004 členem NATO. Není součástí Schengenského prostoru. Prioritou Rumunska je plnohodnotný vstup do Schengenu. Rada pro spravedlnost a vnitřní záležitosti EU na konci roku 2023 schválila částečný vstup Rumunska a Bulharska do Schengenu. Na základě odpovídajícího rozhodnutí byly od 1. 4. 2024 odstraněny kontroly na vzdušných a námořních hranicích Rumunska s ostatními členy Schengenu.

Rumunsko jednoznačně odsuzuje agresi Ruska proti Ukrajině a podporuje co nejtvrďší protiruské sankce. Ruská invaze na Ukrajinu iniciovala navýšení výdajů na obranu ze státního rozpočtu Rumunska z dřívějších 2 % na 2,5 % HDP. Prioritou v kontextu nových hrozeb se stalo posilování energetické nezávislosti země, a to zejména formou rozvoje obnovitelných a jaderných zdrojů energie. Rumunsko se zaměřilo na posílení obrany na východním křídle NATO.

Kromě podpory Ukrajiny podporuje i Moldavsko, které čelí uprchlické vlně a dalším potížím. Jeho specifickou prioritou v tomto kontextu je podpora unijní integrace Moldavska. Její způsob a tempo by se neměli odlišovat od obdobných charakteristik v případě Ukrajiny. Jednoznačnou zahraničněpolitickou prioritou Rumunska jsou vztahy s USA. V roce 2011 byla mezi Rumunskem a USA podepsána deklarace o strategickém partnerství. V říjnu 2020 podepsali ministři obrany Rumunska a USA plán spolupráce v oblasti obrany na období 2020–2030, který odráží společné obranné cíle a zájmy, jako je modernizace obranného sektoru a bezpečnost v černomořské oblasti, posílení spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti, odolnosti a pomoci při modernizaci ozbrojených sil.

Rumunsko dlouhodobě deklaruje svůj zájem o vstup do Eurozóny. Několikrát se hovořilo i o předpokládaných termínech. Původně si Rumunsko stanovilo za cíl zavedení eura v roce 2014, později tuto lhůtu posunulo na rok 2019, pak 2024. Naposledy byl tento termín posunut na období 2027–2028. Podle Konvergenční zprávy EK z roku 2022 Rumunsko v uvedeném období nespĺňovalo žádné z pěti hlavních kritérií (právní předpisy plus čtyři technická kritéria: cenová stabilita, udržitelné veřejné finance, stabilita směnného kurzu, dlouhodobé úrokové sazby).

Jednou ze zahraničněpolitických priorit po vstupu do NATO a EU je i dosažení členství v OECD. Kandidátský status má od ledna 2022, „cestovní mapu“ obdrželo v červnu 2022 a v prosinci téhož roku předložilo počáteční memorandum stanovující vlastní vyhodnocování a srovnávání rumunské legislativy, politik a postupů se všemi právními nástroji OECD. Rumunsko je členem Organizace pro černomořskou ekonomickou spolupráci (BSEC). V roce 2020 v ní zastávalo předsednickou funkci, jejímž cílem bylo zvýšit profil a význam organizace, vyřešit institucionální problémy, posílit projektově orientovaný přístup BSEC a zajistit kontinuitu a podstatný pokrok při provádění cílů stanovených v Hospodářské agendě k posílení partnerství BSEC z roku 2012. K dalším prioritám patřilo posílení podnikatelské dimenze a odvětvové spolupráce se zvláštním důrazem na klíčové oblasti pro udržitelný hospodářský rozvoj regionu, a to dopravu a propojení, životní prostředí, změnu klimatu a udržitelnou konkurenceschopnost.

Rumunsko je rovněž členem Iniciativy tří moří (3SI) a aktivním zastáncem jejího rozvoje. Zmíněná iniciativa má od počátku silnou podporu prezidenta K. Iohannise. Cíle 3SI dostaly nový impuls výběrem prioritních projektů, podporou propojení zejména na ose Sever-Jih, a to nejen v oblasti dopravy, energetiky a digitálního průmyslu nebo stimulováním ekonomik zúčastněných zemí.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel:

19 053 815 (k 1. lednu 2023). Hustota obyvatel: cca 90 obyvatel na 1 km²

Ve srovnání s předchozím sčítáním v roce 2011 tak počet obyvatel klesl o 1,1 milionu. Téměř 43 % populace je ekonomicky aktivní. Téměř 94 % ekonomicky aktivních lidí bylo v době posledního sčítání zaměstnáno. V roce 2011 ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvořilo téměř 46 % celkové populace.

Složení dle pohlaví:

- 1 muži – 48,5 %
- 1 ženy – 51,5 %

Demografie:

Ve městech žije 73,6 % obyvatel. Pokračuje stárnutí populace, 23,5 % obyvatel tvořili lidé ve věku 65 let a více (průměr EU je 21,1 %) a průměrný věk stoupl na 45,2 roku. Průměrná délka života je 73,6 roku, úmrtnost dosáhla 18,4 zemřelých na 1000 obyvatel, porodnost 8,8 novorozenců na 1000 obyvatel.

Národnostní složení:

Ke své etnicitě se vyjádřilo 16 568 900 respondentů. Z nich 89 % se hlásilo k rumunské národnosti (14 801 400 obyv.), 6 % k maďarské (1 002 200 obyv.) a 3,6 % k romské (569 500 obyv.). Národnostní menšiny s více než 20 tisíci příslušníky tvořili Ukrajinci (45 800), Němci (22 900) a Turci (20 900), dále pak Lipované, Tataři, Srbové, Slováci, Bulhaři, Chorvati, Řekové, Italové, Židé, Češi a další.

K české národnosti se přihlásilo 1 576 osob. Ke slovenské 10 232 osob. Česká populace v Banátu se dlouhodobě zmenšuje kvůli postupnému odchodu českých krajanů, většinou do Česka. Odchod způsobují náročné životní podmínky na relativně zaostalém horském venkově s nedostatkem pracovních příležitostí. Zdejší Češi a Slováci jsou od roku 1990 organizováni v Demokratickém svazu Slováků a Čechů v Rumunsku. Svaz je organizovaný do čtyř samosprávných oblastních filiállek: Bihor, Arad, Temešvár a jižní Banát se sídlem v Nové Moldavě. Většina Čechů náleží do jihobanátské filiálky, jejímž předsedou je Štefan Bouda, e-mail: udscrfzc_banatsud@yahoo.com. Předsedou Svazu a také poslancem zastupujícím menšinu je Adrian-Miroslav Merka, e-mail: adrian_miroslav@yahoo.com. Dem. svaz, stejně jako i jiné menšinové organizace z Rumunska, se může účastnit parlamentních voleb.

Náboženské složení:

Příslušnost k církvi deklarovalo 16 397 300 lidí. Z nich 85,3 % deklarovalo příslušnost k pravoslaví, dalších 4,5 % se prohlásilo za římské katolíky a 3 % za protestanty. Velmi minoritními jsou věřící hlásící se k řecko-katolické církvi (0,7 %), dále pak baptisté (0,6 %), adventisté sedmého (0,4%) a muslimové (0,4 %).

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Po poměrně rychlém růstu HDP o 4,6 % v roce 2022 ekonomický růst Rumunska v roce 2023 zpomalil na 2 %, a to zejména v důsledku vysoké inflace (10,4 %) omezující reálné disponibilní příjmy a nižší vnější poptávky. Ekonomika zaznamenala oproti předchozímu roku jistou ztrátu dynamiky růstu v maloobchodních tržbách, v průmyslu a stejně tak ve službách. Negativní dopad měly přísnější podmínky úvěrování průmyslu a obchodu, nevýrazné zpomalování růstu inflace a v mezinárodním kontextu i utlumený růst u zahraničních obchodních partnerů.

Zpřísnění měnové politiky a podmínek financování vedlo k výraznému zpomalení růstu soukromých úvěrů s negativním dopadem na soukromé investice. V kontextu posledně uvedeného jistou garanci stabilního růstu však nadále poskytovaly investice do veřejné infrastruktury financované z fondů EU. Nárůst mezd a důchodů podporoval růst soukromé spotřeby a zatím i vládní spotřeby. Očekává se, že trh práce však zůstane i navzdory slabšímu růstu napjatý a udrží růst mezd na vysoké úrovni. Míra nezaměstnanosti v roce 2023 nepatrně poklesla na přibližně 5,4 %. Parlament schválil 20. 12. 2023 státní rozpočet na rok 2024. Rozpočtový deficit je stanoven na 5 %. Předpokládá se růst HDP 3,3 %. Inflace by měla činit 5,6 %.

Rumunsko je čistým vývozcem elektrické energie. Přibližně třetina vyrobené energie pochází z obnovitelných zdrojů, většinou z vodních elektráren. Jedinou jadernou elektrárnou je elektrárna Cernavodă. Země má též jednu z největších rafinérských kapacit ve východní Evropě a pracuje na těžbě zemního plynu v Černém moři.

Struktura Rumunského vývozu dle statistik INS: součástky do automobilového průmyslu, izolované vodiče, automobily, rafinovaná ropa, pšenice, pneumatiky z pryže, sedačky, kožená obuv.

Struktura Rumunského dovozu dle statistik INS: strojírenské výrobky, elektrické přístroje, dopravní a strojírenské zařízení, minerální paliva, železné rudy a výrobky z oceli, léčiva, zdravotnické potřeby. V zemi působí automobilky Dacia a Ford.

Prognózy:

- 1 Moody's, Baa3, Negative, 1/2022
- 1 Fitch, BBB-, Stable, 3/2023
- 1 S&P, BBB-, Stable, 3/2023

Ukazatel	2021	2022	2023	2024	2025
Růst HDP (%)	5,69	4,57	2	3,3	3,2
HDP/obyv. (USD/PPP)	35620,04	39828,19	41580	44670	47510
Inflace (%)	5,05	13,8	10,40	5,6	3,4
Nezaměstnanost (%)	5,61	5,63	5,57	5,40	5,10
Export zboží (mld. USD)	87,387	95,353	99,9	105,525	114,95
Import zboží (mld. USD)	116,201	130,836	131,376	137,049	149,223
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-27,291	-33,614	-29,81	-29,852	-32,456
Průmyslová produkce (% změna)	7,08	-1,82	-4,90	1,30	3,30
Populace (mil.)	19,33	19,66	19,89	19,62	19,42
Konkurenceschopnost	48/64	51/63	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	3/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Rumunsko v roce 2023 vykázalo rozpočtový schodek odpovídající 5,5 % HDP. Celková míra veřejného dluhu přesáhla 45 % HDP. Hlavní příčinou zvýšeného schodku běžného účtu byl velký bazový fiskální schodek, který se v posledních letech dostatečně nekorigoval. Pokud by nedošlo ke změnám přetrvávání vysokých vládních deficitů by zvyšovalo tlak na růst vnější zadluženosti, čímž by se Rumunsko stávalo více závislým na externích zdrojích financování. Země by se tak mohla stát více zranitelnou vůči změnám nálad investorů a vnějším šokům.

Od 1. listopadu 2023 rumunská vláda zahájila reformu veřejných financí. Dopad zmíněného fiskálního konsolidačního bylíčku by měl v konečném důsledku představovat přibližně 1,2 % HDP. Opatření v sobě zahrnují škrty ve výdajích ve výši 0,4 % HDP, a to prostřednictvím opatření na zefektivnění veřejné správy a snížení nákladů. Základním pilířem je však snaha o zefektivnění systému zajišťujícího příjmy státního rozpočtu.

Zde se očekává, že nová opatření přinesou dodatečné příjmy odpovídající 0,8 % HDP. Patří mezi ně zvýšení zdanění právnických osob, postupné rušení zvýhodněných daňových režimů pro stavebnictví a zemědělství a zrušení snížených sazeb DPH na vybrané zboží a služby. Značný význam má rostoucí tlak na elektronizaci fakturačního systému. K posílení finanční kázně dochází zejména v maloobchodních operacích zaváděním elektronických platebních systémů.

V listopadu 2023 byla také přijata rozsáhlá reforma obecného důchodového systému. Touto reformou hodlá Rumunsko nastavit důchody pomocí nového vzorce. Cílem je výrazně zvýšit pobídky k delšímu zaměstnávání, zavést nová pravidla valorizace důchodů (tj. oproti dosavadnímu ad hoc zvyšování důchodů zavedení systémového mechanismu jejich valorizace), sladit věk odchodu do důchodu mezi muži a ženami, zpřísnit pravidla způsobilosti pro zvláštní pracovní podmínky a s tím související daňová zvládnění, dále pak zavést vztah mezi změnami v očekávané délce života a systémovými důchodovými parametry. Rumunsko zavedlo „brzdny mechanismus“ počítající s nápravnými opatřeními, pokud by se výdaje na důchody měly odchylovat od referenčního plánu dohodnutého v době reformy.

Veřejné finance	2023
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-5,50
Veřejný dluh (% HDP)	45,90
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-21,932
Daně	2024
PO	10 %
FO	10 %
DPH	19 % / 9 %

2.3 Bankovní systém

Rumunské bankovníctví splňuje kritéria otevřeného bankovního systému. Je regulováno standardním způsobem centrální bankou - Národní bankou Rumunska (Banca Națională a României). Ta je zodpovědná za nastavení měnové politiky, emise bankovek a mincí a za nastavování směnných kurzů. Na regulaci bankovního trhu se však do značné míry podílí i vláda. Zhruba 80 % kapitálu komerčního bankovního systému v Rumunsku má zahraniční původ. Mezi největší komerční banky lze zařadit:

- 1 **Banca Transilvania** je zameřena na retailové bankovníctví a financování korporátního sektoru. Hodnotou svých aktiv 162 mld. RON v roce 2023 měla 20,1% podíl na trhu.
- 1 **Banca Comerciala Romana (BCR)** patří do rakouské skupiny Erste Group bank AG. Převážná část aktiv BCR je vázána v retailovém bankovníctví. Banka kromě běžného úvěrování nabízí investování do větších projektů. Aktivy ve výši 108 mld. RON v roce 2023 měla 13,4% podíl na trhu.
- 1 **CEC Bank** je jednou z nejstarších rumunských bank s historií sahající do konce 19. století. ve svých aktivitách se převážně zaměřuje na investice do zemědělství, veřejných a rozvojových projektů. Aktivy ve výši 83 mld. RON v roce 2023 měla 10,4% podíl na trhu.
- 1 **BRD Societe Generale** . Převážná část aktiv této banky je rovněž generována retailovým bankovníctvím. Necelých 900 poboček této banky po celé zemi obsluhuje přibližně 2,2 milionu klientů. Aktivy ve výši 81 mld. RON v roce 2023 měla 10,1% podíl na trhu.
- 1 **ING Bank Romania** patří do nizozemské nadnárodní bankovní korporace ING Group. Nabízí široké portfolio bankovních služeb. Aktivy ve výši 72 mld. RON v roce 2023 měla 8,9% podíl na trhu.
- 1 **Raiffeisen Bank Romania** je dcerou rakouské banky Raiffeisen Zentralbank. Vznikla fúzí RZB Group a Banca Agricola v roce 2002. Aktivy ve výši 70 mld. RON v roce 2023 měla 8,7% podíl na trhu.
- 1 **UniCredit Bank** je ve svých aktivitách na rumunském bankovním trhu silně podpořena aktivy nadnárodních korporací. Aktivy ve výši 68 mld. RON v roce 2023 měla 8,4% podíl na trhu.

2.4 Daňový systém

Daň z příjmu právnických osob - standardní sazba je 16 %. Podniky provozují činnosti, jako jsou hazardní hry a noční kluby, podléhají buď 5% sazbě z příjmů získaných z těchto činností, nebo 16% zdanitelného zisku, a to v závislosti na tom, který je vyšší. Firmy s obratem vyšším než 50 000 000 EUR v předchozím roce, u nichž je pro aktuální zdaňovací období stanovena daň z příjmu právnických osob nižší než minimální daň z obratu, jsou povinny platit daň z příjmu právnických osob ve výši minimální daně z obratu. Minimální daň z obratu je stanovena jako 1 % z celkových příjmů, na které se provádějí určité daňové úpravy.

Firmy mohou využít dodatečného odpočtu ve výši 50 % způsobilých výdajů na své aktivity v oblasti výzkumu a vývoje. Dále je možné uplatňovat zrychlené odpisy přístrojů a zařízení používaných ve výzkumných a vývojových činnostech. Zisk investovaný do nového a specifického technologického zařízení je při splnění specifických podmínek osvobozen od daně z příjmu. Od daně z příjmu je také osvobozen zisk investovaný do podpory odborného vzdělávání zaměstnanců.

Daň z dividend - obecně platí, že dividendy vyplácené rumunskou firmou jiné rumunské firmě se daní 8 %. Za určitých podmínek existují úlevy.

U **daně z příjmu fyzických osob** platí paušální sazba 10 %. Osvobození od zdanění: IT specialisté u hrubého příjmu do 10 000 RON při splnění určitých zákonných podmínek, zaměstnanci se zdravotním postižením, zaměstnanci pracující v oblasti výzkumu nebo technologického vývoje, dále pak zaměstnanci, kteří pracují ve stavebnictví, zemědělství a potravinářství do 10 000 RON hrubého příjmu.

Standardní sazba DPH je 19 %. Snížená sazba 9 % se vztahuje na vodárenský průmysl, potravinářský a nápojový průmysl (kromě některých položek výslovně vyloučených ze zákona), lékařské ošetření a protézy, ubytování v hotelu, restaurační a stravovací služby, poskytování sociálního bydlení za určitých podmínek, vstupné do sportovní akce, hrady, muzea a kina. Mimořádně snížená sazba 5 % se vztahuje na učebnice, noviny, časopisy, včetně těch nahraných na elektromagnetických nebo jiných médiích.

Daně z nemovitostí - u budov vlastněných firmami 0,08 - 0,2 % hodnoty u obytných budov, 0,2–1,3 % u nebytových objektů.

Daň z dopravních prostředků - od 8 do 290 RON v závislosti na objemu.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s ČR

Rumunsko patří k největším obchodním partnerům Česka v regionu jihovýchodní Evropy a díky svému ekonomickému potenciálu, velikosti, regionální poloze i tradičními vzájemným vazbám je pro české exportéry stále velmi významným teritoriem. Šance skýtá energetický sektor, dopravní infrastruktura, obranně bezpečnostní oblast, zdravotnictví, zemědělství a potravinářství, strojírenství, stavebnictví a stavební materiály, voda, odpady a životní prostředí, software a ICT služby. V Rumunsku je registrováno více než tisíc českých firem. Zájem českých subjektů o tento trh nadále stoupá.

V českém vývozu je celosvětově na 13. místě, v dovozu na 17. místě a v obratu na 14. místě. Obchodování s touto zemí v roce 2023 skončilo z pohledu Česka s kladnou bilancí přesahující 21 mld. CZK. Počínaje rokem 2021 začal po překonání covidové krize z předchozího roku opětovný růst obchodu v obou směrech. Český vývoz do Rumunska v roce 2023 vzrostl oproti předchozímu roku o téměř 5 %. Český dovoz z Rumunska v uvedeném roce dokonce vzrostl meziročně o 9 %.

Ve struktuře vzájemného česko-rumunského obchodu dominují položky s vyšší přidanou hodnotou. V českém vývozu byla v roce 2023 nejvíce zastoupena elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, dále pak silniční vozidla, telekomunikační zařízení, průmyslové stroje a zařízení. V dovozu z Rumunska ve stejném období dominovala elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, silniční vozidla, nábytek a tabákové výrobky.

	2019	2020	2021	2022	2023
Import z ČR (mld. CZK)	70,65	69,13	74,38	88,12	92,51
Export do ČR (mld. CZK)	58,09	52,80	61,68	65,43	71,32
Saldo (mld. CZK)	-12,56	-16,33	-12,70	-22,69	-21,19

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek importu z ČR

Zdroj: ČSÚ

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
781	Automobily osobní aj. vozidla pro dopravu osob	8 474,2	9,16
764	Telekomunikační zařízení, příslušenství přístrojů pro záznam a reprodukci zvuku a obrazu	6 878,9	7,44
772	Přístroje elektrické ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	6 340,3	6,85
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	5 910,2	6,39
773	Prostředky k rozvodu elektrické energie j. n.	4 916,8	5,32

TOP 5 položek dovozu z Rumunska

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
772	Přístr. elek. ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	11 013,3	15,43
773	Prostředky k rozvodu elektrické energie j. n.	8406,20	11,77
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	7109,44	9,95
821	Nábytek a díly, žíněnky, matrace aj. nábytek čalouněný	6242,02	8,74
122	Tabák zpracovaný, obsahující i náhražky tabákové	4362,15	6,11

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy s EU

Hlavním obchodním partnerem Rumunska jsou členské země EU. Prvních deset zemí, do kterých Rumunsko nejvíce vyváželo, byly Německo, Itálie, Francie, Maďarsko, Bulharsko, Polsko, Nizozemsko, Česká republika.

	2019	2020	2021	2022	2023
Import z EU (mil. EUR)	61 958,41	58 425,94	68 846,17	82 717,08	85 902,21
Export do EU (mil. EUR)	47 532,28	42 148,49	50 019,86	61 636,00	63 081,67
Saldo s EU (mil. EUR)	-14 426,13	-16 277,45	-18 826,32	-21 081,08	-22 820,54

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Mezi významné země mimo EU patří pro rumunský export Turecko, Spojené království a USA. V oblasti importu to jsou především Čína, Turecko a Kazachstán.

	2019	2020	2021	2022	2023
Import ze zemí mimo EU (mil. EUR)	27 392,52	26 795,24	38 639,75	38 306,22	35 620,59
Export do zemí mimo EU (mil. EUR)	23 924,16	23 265,66	30 813,12	26 565,52	29 325,83
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	-3 468,37	-3 529,57	-7 826,63	-11 740,70	-6 294,76

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Rumunsko deklaruje otevřenost všem formám zahraničních investic. Vláda nabízí zahraničním investorům národní zacházení a nerozlišuje zacházení podle zdroje kapitálu. Strategická poloha Rumunska, členství v EU, relativně dobře vzdělaná pracovní síla, konkurenceschopné mzdy a bohaté přírodní zdroje činí z Rumunska atraktivní destinaci pro firmy, které chtějí vstoupit Rumunska, ale rovněž na přilehlé trhy v rámci černomořského regionu, Blízkého východu a také Střední Asie.

Zároveň je potřeba poznamenat, že zdejší investiční klima trpí některými nedostatky. Zpráva Evropské komise o Rumunsku z roku 2023 poukazuje na nadměrnou byrokracii, neefektivní veřejnou správu a nepředvídatelný legislativní rámec poškozují podnikatelské prostředí a omezené investiční příležitosti. V kontextu posledně uvedeného by potenciální investoři měli ke zvažování svých investic v Rumunsku přistupovat s náležitou péčí.

V roce 2023 klesly přímé zahraniční investice v Rumunsku na 6,6 mld. EUR oproti 10 mld. EUR v roce 2022. Z toho čisté investice do vlastního kapitálu včetně odhadovaných čistých reinvestic zisku dosáhly 6,55 mld. EUR, zbytek pak představovaly mezipodnikové půjčky. Počet nových podniků se zahraničním kapitálem založených v roce 2023 v Rumunsku se podle údajů živnostenského rejstříku meziročně snížil o 4,9 % na 7 368. V roce 2021 dosáhly PZI v Rumunsku celkem 8,9 mld. EUR.

3.3 FTA a smlouvy

Rumunsko je od roku 2007 členem Evropské unie. V tomto kontextu se obchodování mezi Českem a Rumunskem řídí pravidly a podmínkami jednotného vnitřního trhu EU umožňujícího volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. V rámci obchodování se zeměmi mimo EU se Rumunsko řídí následujícími preferenčními obchodními režimy:

- 1 Všeobecný systém preferencí EU (GSP) odstraňující dovozní cla z produktů přicházejících na trh EU ze zranitelných rozvojových zemí
- 1 Evropsko-středomořské partnerství
- 1 Nařízení ES č. 55/2008 zavedení autonomních obchodních preferencí pro Moldavskou republiku
- 1 Dohoda o partnerství mezi EU a zeměmi západní Afriky, východní Afriky, jižní Afriky a Indického oceánu, střední Afriky, Karibiku a Tichomoří, Asie, Střední Asie, Středního východu, Tichomoří a Latinské Ameriky.

3.4 Rozvojová spolupráce

Rumunsko není příjemcem rozvojové pomoci a od svého vstupu do EU v roce 2007 se naopak stalo jejím poskytovatelem. Rozvojovou pomoc poskytuje zemím uvedeným na seznamu příjemců oficiální rozvojové pomoci OECD, a to jak při implementaci vlastní rozvojové politiky, tak i zapojením se do společného politického a finančního úsilí EU v této oblasti. V tomto kontextu Rumunsko usiluje o plnění závazků přijatých členskými státy v rámci Nového evropského konsensu o rozvoji z roku 2017, Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů na období 2018–2021 a Agendy pro změnu z roku 2011.

Nový evropský konsensus o rozvoji jakožto hlavní referenční rámec EU pro rozvojovou spolupráci přímo souvisí s prováděním Agendy 2030 a jí odpovídajících cílů udržitelného rozvoje. V souladu se společnou vizí se Rumunsko věnuje se plnění závazků přijatých za účelem vymýcení chudoby, dosažení udržitelného rozvoje, podpory bezpečnosti a prosperity prostřednictvím účinných partnerství s přijímajícími zeměmi za účelem podpory jejich vlastních rozvojových cílů.

Mezi partnerské státy Rumunska využívající jeho rozvojovou pomoc patří nejméně rozvinuté země a rovněž tak země s nízkými, nižšími středními příjmy a vyššími středními příjmy dle kategorizace zemí přijímajících oficiální rozvojovou pomoc OECD/DAC. Mezi klíčové aspekty prosazované Rumunskem patří podpora procesů přechodu k hodnotám EU a NATO, správa založená na těchto hodnotách, vzdělávání, sociální rozvoj, adaptace na změnu klimatu, voda a bezpečnost, obnova po konfliktu, mír a bezpečnost, odolnost.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Dopravní infrastruktura

Ačkoli Rumunsko v posledních letech výrazně pokročilo v rozvoji dopravní infrastruktury, stále tuto zemi zejména díky implementaci operačních programů EU čeká řada investičních programů primárně souvisejících s posilováním dopravní kapacity a kvality dopravních služeb. Společným jmenovatelem je zlepšování ekologických požadavků v souladu s parametry Zelené dohody pro Evropu. V rámci programového období 2021–2027 jsou z unijních kohezních fondů soudržnosti a regionálního rozvoje na udržitelnou a multimodální dopravu v Rumunsku vyčleněny 7,2 mld. EUR. Při využívání dalšího nástroje - společného unijního plánu oživení a odolnosti (RRP) hraje nemalou roli v rámci zelené tranzice rovněž fond na podporu městské mobility prostřednictvím budování infrastruktury pro ekologičtější a bezpečnější městskou dopravu.

► Zemědělství a potravinářství

V posledních letech je patrná snaha rumunských zemědělců zvyšovat efektivitu produkce, což vyvolává potřebu se mnohem intenzivněji přizpůsobovat technologiím chytrého zemědělství. V prosinci 2022 schválila Evropská komise rumunský národní strategický plán, jehož cílem je zvýšit ekonomickou životaschopnost farem, snížit příjmové disproporce mezi farmami kvůli rozdílným přírodním podmínkám a zvýšit konkurenceschopnost zemědělského sektoru. Celkový rozpočet přidělený Rumunsku v rámci uvedeného programu na období 2023–2027 přesahuje 15 mld. EUR a je rozdělen mezi dva hlavní pilíře, podporu příjmů farmy a rozvoj venkova. Navzdory svému přednímu postavení v produkci zemědělských komodit zůstává Rumunsko čistým dovozcem potravin.

► Obranný a bezpečnostní sektor

Rumunsko v roce 2023 vyčlenilo na obranu prostředky přesahující 2,4 % HDP. Z obranného rozpočtu bylo přitom 35 % využito na nákupy vojenského vybavení. Dalších téměř 8 % směřovalo do rozvoje obranné infrastruktury. V rámci NATO se tak z hlediska zmíněných parametrů Rumunsko aktuálně řadí mezi nejaktivnější členy. Dřívější pozvolnou technickou transformaci rumunských ozbrojených sil, těžící zejména z převodů vybavení z přebytečných zásob vyspělejších spojenců, vystřídala po invazi Ruska na Ukrajinu v roce 2014 řada rozsáhlých modernizačních akvizic zaměřených na posílení obranyschopnosti Rumunska. Stále více se do popředí zájmu dostává i otázka posílení kapacit civilní obrany.

► Zdravotnictví a farmacie

Rumunsko nadále rozšiřuje a modernizuje systém poskytování zdravotnických služeb a péče o pacienty. V zemi je v současné době více než 540 nemocnic a 160 dalších léčebných a diagnostických center, zdravotních středisek a zařízení poskytujících nemocniční služby. S více než 19 miliony obyvatel a rostoucí poptávkou po vyspělých zdravotnických službách a technologiích tak Rumunsko nabízí řadu příležitostí i pro české výrobce a dodavatele prostředků a zařízení uplatňovaných ve zdravotnictví. Národní investiční program obnovy infrastruktury nemocničních zařízení počítá v období let 2024–2030 s investicemi přesahujícími 2 mld. EUR.

► ICT, elektronika, kyberbezpečnost

Jednou z hlavních priorit strategie rumunské vlády v oblasti IT je digitalizace veřejného sektoru s implementací souvisejících programů kybernetické bezpečnosti. Prostředkem zásadní měrou přispívajícím k naplňování uvedené priority se stává zahájení implementace vládního programu digitalizace malých a středních podniků. Očekává se, že uvedený program otevře řadě technologických společností, mezinárodní firmy nevyjímaje, řadu příležitostí k poskytování odpovídajících služeb a produktů. Odhaduje se, že rumunská digitální ekonomika by od roku 2030 mohla generovat více než 50 mld. EUR ročně, což by tvořilo zhruba 10% podíl na HDP.

► Energetika

Rumunský energetický sektor prochází významným přechodem k dosažení a udržitelnosti ekologických cílů odpovídajících principům EU v souvislosti s plánovaným přechodem ke klimatické neutralitě. Národní plán obnovy a odolnosti si klade za cíl vyřadit do roku 2032 z energetického mixu uhlí a lignit a nahradit je obnovitelnými a nízkouhlíkovými alternativami založenými na solární energii, větrné energii včetně větrných energetických generací na černomořském pobřeží, dále pak na jaderných zdrojích, čistém vodíku a geotermálních zdrojích. Pro dosažení výroby čisté energie postupným ukončením výroby energie z uhlí a lignitu, zaváděním obnovitelných zdrojů a vodíku se v rámci plánu počítá s investicemi ve výši 1,2 mld. EUR podpory. Počítá se také s investicemi do zvyšování energetické účinnosti budov ve výši 2,9 mld. EUR. Nejvýznamnější podíl, a to zejména pokud jde o výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů budou mít soukromé investice do solárních zdrojů.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

Rumunsko se od roku 1990 i v oblasti kultury obchodního jednání velmi přiblížilo evropským standardům, a v tomto kontextu v něm nějaké "zakořeněné" národní zvyklosti nehrají téměř žádnou roli. Jinými slovy, v kultuře obchodního jednání jsou široce uplatňovány západní standardy. Rumuni mají obecně kladný vztah k Česku. Rumuni jsou přátelští. Cizinci jsou v jejich zemi vítáými hosty. Jako standardní při pozdravu je potřesení rukou. Někdy může obvykle starší muž v rámci pozdravu políbit ženě ruku. Je důležité vzít si na jednání vizitky a dát je každému přítomnému partnerovi.

4.1 Úvod

Cizinec přijíždějící do země si musí především uvědomit, že Rumunsko je největší zemí regionu a hrdě se hlásí ke svým románským a dáckým kořenům. Rumunská společnost se poměrně rozsáhle hlásí k tradičním rodinným hodnotám a k pravoslaví. Rumunští občané jsou přátelští a cizinci jsou zde obvykle velmi vítáni. Rumuni mají obecně pozitivní vztah k Česku, zároveň se však opírají o své vlastní kulturní odkazy. Poměrně citlivě však reagují na zmínky o komunistické minulosti.

Pokud jde o obchodní jednání, nedá se říct, že by v současné době byl národním tradicím a zvyklostem kladen přehnaný význam. V této oblasti se poměrně významně přiblížili západním obchodním standardům.

4.2 Oslovení

Jak oslovit obchodní partnery?

Při sjednávání schůzky se vyplatí, a to jak ve styku se státními úřady, tak se soukromými firmami, písemná žádost o návštěvu a potvrzení (rovněž písemné). Písemné pozvání je dobré doplnit osobním telefonickým potvrzením. Osvědčuje se také připomenutí a potvrzení setkání e-mailem. Je dobré si aktuálnost dříve dojednané schůzky zhruba den před jejím uskutečněním ještě ověřit a připomenout se.

Konkrétní forma prvního kontaktu se nijak zvlášť neliší od českých reálií. V Rumunsku je (především v městských aglomeracích, a v lokalitách, kde již působí zahraniční kapitál) rozšířena angličtina, event. nějaký románský jazyk. V některých částech Rumunska i němčina. Doporučuje se ověřit, v jakém jazyce je možné komunikovat.

Rumuni při vzájemném oslovování používají slova „domnul“ (pane) a „doamna“ (paní) a příjmení. Křestní jména se používají mezi mladšími lidmi a při komunikaci s anglicky mluvícími partnery.

4.3 Obchodní schůzka

Obchodní jednání

Obchodní jednání jako takové v zásadě nevykazuje výraznými odlišnostmi od evropských zvyklostí. Vlastní časový průběh schůzek bývá poměrně racionální a bez časových ztrát, platí to i pro webináře. Problém může být spíše s časem začátku schůzky (opět platí i pro webináře) jako takové. Může se stát, že dojde k mírnému posunutí setkání. Obvyklé časy zahájení schůzek bývají okolo deváté hodiny ranní.

Nějaké významné regionální rozdíly nejsou, nicméně je dobré si ověřit, zda jednání neproběhne například s představitelem maďarské či jiné menšiny. Není výjimkou, že programy setkání, seminářů, konferencí se upřesňují na poslední chvíli. Není však potřeba se tím znepokojoval.

Jako nepřilíš vhodnou dobu jednání, z hlediska rozvržení v roce, lze označit dobu vánočních a velikonočních svátků a letních dovolených. Ke konci jednání je oblíbené občerstvení, nelze vyloučit ochutnávky tradičních alkoholických nápojů.

Význam času

V denním životě je čtvrt hodinové zpoždění běžně tolerováno. Na úrovni vládních a jiných veřejných institucí je dochvilnost zpravidla dodržována. Je celkem běžné, že schůzky počítají s 15-30 minutovým zpožděním začátku. V Rumunsku je běžné, že se akce a schůzky potvrzují, plánují nebo se provádí úpravy programu na poslední chvíli, a to i v den konání akce.

Pracovní návyky

Běžná pracovní kultura se nijak zvlášť neliší od českých zvyklostí., i když jižanský charakter se samozřejmě projevuje jak v běžném, tak v obchodním životě. Hlavní problém Rumunska spočívá v podnikové kultuře, transparentnosti podnikatelského prostředí a korupci. Pokud se jedná o čistě rumunskou velkou či větší firmu (ne tedy nadnárodní), může být český pozorovatel překvapen vysokým počtem řídicích pracovníků v těchto společnostech, a to hierarchicky v mnoha úrovních.

Specifickou situací současnosti je stále home office. Potřeba takto organizovat pracovní dobu vyplynula z hygienických opatření v rámci boje s pandemií covidu-19, nicméně teprve čas ukáže, jak moc se tato praxe stane normou či jen přechodným resp. selektivním jevem.

Interpersonální vzdálenosti, oblékání a vzhled

Při jednání nejsou ohledně fyzického kontaktu či odstupu nějaké významnější rozdíly oproti středoevropským normám. Setkání začíná podáním ruky, přátelé se líbají na tvář. Podání ruky se řídí standardními pravidly etikety. Vzdálenosti mezi jednajícími stranami jsou rovněž obvyklé a zasedací pořádky se řídí taktéž podle zaběhlých norem. Počet lidí resp. složení (genderové, věkové) delegace záleží na konkrétním jednání. Vizitky jsou standardem. Drobné dárky jsou možné.

Rumuni jsou velmi zdvořilí, muži často líbají ženám ruku. Oblečení mužů při jednáních představuje téměř výhradně moderní oblek (převážně tmavších a tlumených barev) s košilí a kravatou. Ženy se oblékají podle módy a je možno spatřit kostýmy, šaty, komplety a i kratší sukne. Oblíbená je černá, často je k vidění červená a další živé barvy. Rumuni o vzhled a životosprávu velmi dbají. Jednání v domácím prostředí nejsou obvyklá.

Verbální a neverbální komunikace

Je běžné, že konverzace, zejména na ulici, je hlasitá, plná gest a emocí, včetně specifické modulace hlasu. Oslovování křestními jmény spojené s vykáním není neobvyklé a je výrazem bližšího vztahu a respektu. Pro společenskou konverzaci se hodí zejména témata jako Rumunsko a vztahy s Českem, krásy rumunské přírody a v mnoha případech může konverzace sklouznout i do politické či sportovní oblasti. Nedoporučuje se dotýkat se náboženských témat.

V průběhu obchodního jednání lze zmínit nedávnou minulost vztahů mezi Českem a Rumunskem. Nedoporučuje se dotýkat se minulosti před rokem 1990. Zmínění některých turisticky přitažlivých míst jak Česku, tak i v Rumunsku, nebo některých typických národních produktů může atmosféru jednání příjemně zpestřit. Mnozí velmi oceňují Prahu jako architektonický skvost. Mnoho Rumunů se poměrně dobře vyzná v tradičních českých průmyslových oborech. Česko republika je v očích mnoha Rumunů velmi oblíbenou zemí, má zde stále dobrý zvuk a české výrobky jsou v hierarchii kvality stavěny vysoko.

4.4 Komunikace

Je důležité vzít si s sebou tlumočnicka?

V současné době, zejména pokud jde o obchodní jednání, již není až tak běžné mít sebou tlumočnicka. Lze si zpravidla vystačit s angličtinou, případně s jiným světovým jazykem.

Jak je to s jazykovou vybaveností?

Velmi běžnou je znalost angličtiny a to zejména mezi mladší generací a ve větších aglomeracích. Běžně lze angličtinu využít ve službách, zejména pak v pohostinství a v bytovacích službách. Číšníci, resp. recepční většinou hovoří velmi dobře anglicky nebo jiným světovým jazykem. Pokud je zástupce české firmy sám nebo ve spolupráci s někým schopen jednat v rumunštině, je vše zpravidla mnohem rychlejší, srdečnější a otevřenější. Rumuni ocení pokud ne znalost rumunštiny, tak alespoň snahu o zvládnutí jejích základů.

Základní rumunské fráze: „buna ziua“ – dobrý den, „buna seara“ – dobrý večer, pozdravy, které lze používat i při rozloučení „la revedere“ – nashledanou, „mulțumesc“ (mulcumesk) nebo též „mersi“ (mersi) – děkuji, „va rog“ – prosím vás, „bine ați venit“ (bine ac venit) – volně – buďte vítáni (i). Zvládnutí zmíněných několika frází je vnímáno jako projev úcty a je to velmi ceněno. S ohledem na románský základ rumunštiny může být vhodným zpestřením znalost francouzštiny, italštiny nebo španělštiny. V západní části Rumunska může přijít vhod i němčina.

Existují nějaká komunikační tabu?

Není vhodné rozebírat komunistickou minulost země před rokem 1990. Rumuni na to mohou reagovat velmi citlivě.

Jak nejlépe komunikovat (osobně, e-mail, telefon atd.)?

Zpočátku je možné a obvyklé komunikovat e-mailem, telefonicky, prostřednictvím mobilních aplikací atp. Bez osobních schůzek si lze jen ztěží představit dosažení nějakého úspěchu při uzavírání obchodů.

4.5 Doporučení

Víra, kriminalita, doporučení pro cestování

Rumunsko je zemí s velmi silnou tradicí pravoslavné víry (Rumunská pravoslavná církev) a příslušníků římsko a řecko-katolické církve, protestantských církví, je zde menšina židů a muslimů.

Cestování osobními vozidly vyžaduje v Rumunsku zvýšenou pozornost a to zejména ve večerních a nočních hodinách. Kvalita silnic se sice zlepšuje, ale jde spíše o hlavní tahy.

Kriminalita v Rumunsku nepřevyšuje míru kriminality v České republice. Co se týče nedovolené výroby a dovozu psychotropních látek a jedů, jsou rumunské zákony velmi přísné. V této souvislosti upozorňujeme zejména na mnohem tvrdší a odlišný výklad konzumace a přechovávání drog oproti zvyklostem v České republice.

Jídlo a stolování

Rumuni jsou velmi pohostinní. Typická rumunská jídla: Teplá jídla: „mici“ (miči = zhruba varianta čevabčiči), „sarmale“ (mleté maso ve vinném nebo zelném listu), „mamaliga“ (polenta neboli kukuřičná kaše), „gratar“ (grilované maso nebo klobásky) a občas bývají ryby. Ze studených pokrmů to jsou pak zelenina a saláty, nakrájené salámy a sýry, jednohubky a ovoce. Lze se setkat i s lokálními výrobky, včetně typických alkoholických nápojů.

Oblečení

Neformální oblečení je nejvhodnější formou šatů pro většinu společenských příležitostí. Přesto může být oblečení formálnější, pokud je určeno pro večerní zábavu nebo v restauraci či divadle.

Květiny

Darování květin je v rumunské kultuře poměrně běžnou záležitostí. Dávají se téměř ke každé příležitosti, včetně oslav narozenin, jmenin, svateb a návštěv v soukromí. Kupuje se tradičně vždy lichý počet květin, u příležitosti pohřbu sudý počet.

4.6 Státní svátky

- 1 1. a 2. ledna – Nový rok
- 1 6. ledna - Zjevení Páně (Tři králové)
- 1 7. ledna - Synaxis svatého Jana Křtitele
- 1 24. ledna – Den sjednocení rumunských zemí
- 1 18. dubna – Velký pátek
- 1 20. a 21. dubna – Pravoslavné Velikonoce (platí pro rok 2025, kdy pravoslavné a katolické Velikonoce připadnou na stejné dny)
- 1 1. května – Svátek práce
- 1 1. června – Den dětí
- 1 23. a 24. června – Svatodušní svátky (platí pro rok 2024, v roce 2025 ve dnech 8. a 9. června)
- 1 15. srpna – Nanebevzetí Panny Marie
- 1 30. listopadu – Svatý Ondřej, patron Rumunska
- 1 1. prosince – Velké sjednocení Rumunska
- 1 25. a 26. prosince – Vánoce

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Pro úspěšný vstup a další posilování přítomnosti na rumunském trhu je nezbytná místní obchodní přítomnost. Ta může být aplikována formou distributorských smluv, dceřiných společností, společných podniků a dalších akvizic. Bez ohledu na formu investice nebo vstupní strategii by české firmy zvažující působení na rumunském trhu měly důkladně prozkoumat své konkrétní vyhlídky, uskutečnit důkladný marketingový průzkum a provést odpovídající due diligence svých potenciálních partnerů, distributorů atp.. Měly by být rovněž připraveny přizpůsobit své obchodní modely podmínkám místního prostředí. Českým exportérům se doporučuje zajistit si průběžně právní a finanční a poradenství s dobrou znalostí rumunského práva, stejně jako mít zajištěné kvalitní bankovní a účetní služby.

Ratingy

- 1 Ratingová agentura Moody's koncem roku 2023 znovu potvrdila pro Rumunsko rating Baa3 se stabilním výhledem pro pro dlouhodobý dluh v cizí měně a P3 se stabilním výhledem pro krátkodobý dluh.
- 1 Ratingová agentura S&P v dubnu 2024 potvrdila pro Rumunsko rating BBB- se stabilním výhledem pro pro dlouhodobý dluh v cizí měně a A3 se stabilním výhledem pro krátkodobý dluh.
- 1 Obdobně tak se dle agentury Fitch drží rating BBB- se stabilním výhledem u dlouhodobého dluhu v cizí měně a F3 se stabilním výhledem pro krátkodobý dluh.

Distribuční a prodejní kanály

Velkoobchod, maloobchod a podpůrné služby, jako je balení, skladování a rozvoz, jsou v Rumunsku podobně jako v dalších zemích EU rozvinuty na poměrně vysoké úrovni. Sortiment rumunských maloobchodních řetězců rovněž odpovídá unijní úrovni. Zahrnuje širokou škálu specializovaných prodejen, supermarketů, hypermarketů, velkoobchodních center typu "cash and carry", obchodních domů typu "mall", hobbymarketů, samoobslužných prodejen na čerpacích stanicích, kiosků, pouličních prodejců a tržnic. V segmentu potravinových hypermarketů v Rumunsku již několik let dominují řetězce Carrefour, Kaufland, Cora, Mega Image, Lidl a Billa.

V segmentu "sash-and-carry" jsou největšími hráči na místním trhu řetězce Metro a Selgros. Poměrně silně je pokryt trh s nábytkem. Dominují zde řetězce Mobexpert, IKEA, JYSK, Kika, Dedeman, XXXLutz vč. rumunských brandů Casa Rusu a ELVILA. V posledně zmíněném segmentu se na rumunském trhu silně etablovaly internetové obchody SCAUNE.RO a Vivre. Mezi hobbymarkety nechybí Praktiker. Rumunsko má jednu z nejvíce rozvinutých digitálních ekonomik v regionu střední a východní Evropy, čehož projevem je i silně rozvinutý trh elektronického obchodování. Růst uvedeného způsobu obchodování silně ovlivnila pandemie COVID-19 v roce 2020. Podíl podniků, které prodávají přes internet, roste. Doručování na základě online objednávek stále více využívají i restaurace.

Faktory ovlivňující prodej - prodejní servis a zákaznická podpora

Stejně jako v řadě jiných zemí, mezi rozhodující faktory úspěchu na rumunském obchodním a spotřebitelském trhu patří cena, platební podmínky a kvalita. Poprodejní zákaznický servis a podpora se mezi rumunskými podniky stále rozvíjejí. Rumunští spotřebitelé jsou proto při rozhodování o nákupu stále citlivější na kvalitu poprodejních služeb. České firmy mohou mít s ohledem na dříve implementovaná pravidla vnitřního trhu EU mohou mít v této oblasti obecně výhodu. Jako slabý článek se však mohou ukázat místní partneři, což může v konečném důsledku poškodit vnímání prodávané značky. České firmy by proto měly být dobře připraveny na užší spolupráci s místními partnery (distributory a prodejci), školit a certifikovat je s cílem rozvoje jejich dovedností v oblasti služeb a poprodejního servisu.

Pokud jde o účast ve veřejných zakázkách, Rumunsko implementovalo evropské směrnice o zadávání veřejných zakázek. Regulační rámec pro zadávání veřejných zakázek je tvořen primární a terciární legislativou, přičemž primárním právním předpisem je zákon o veřejných zakázkách a zvláštní vyhláška č. 34/2006, odpovídající příslušným normám EU. Vláda spravuje elektronický systém koncesí pro zadávání veřejných zakázek s cílem zajistit plně transparentní proces zadávání veřejných zakázek. Veřejné zakázky jsou obvykle zpracovávány prostřednictvím Národní agentury pro veřejné zakázky - Agencia Națională pentru Achiziții Publice, nebo elektronického systému zadávání veřejných zakázek.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Zákony – obchodní společnosti jsou zřizovány dle zák. č. 31/90 o obchodních společnostech. Podle tohoto zákona mohou být vytvářeny následující druhy obchodních společností:

- 1 veřejná obchodní společnost – S. N. C. Societate în nume colectiv
- 1 komanditní společnost – S. C. S. Societate în comandită simplă
- 1 akciová společnost – S. A. Societate pe Acțiuni
- 1 komanditní akciová společnost – S.C.A. Societate în comandită pe acțiuni společnost s ručením omezeným – S. R. L. Societate cu răspundere

Podmínky pro založení firmy

Obchodní rejstřík, který tyto záležitosti řeší, je k dispozici na stránkách www.onrc.ro v rumunštině a částečně v angličtině. Podobně jako při výběru typu společnosti doporučujeme v každém případě záležitosti ohledně zakládání firmy (a obecně všechny záležitosti právní povahy) svěřit advokátní kanceláři, jelikož pouze ta může dát závaznou a rychlou odpověď. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti může doporučit několik prověřených kanceláří (i s českým prvkem).

Základní stránka informací je na webu ONRC, www.onrc.ro, e-mail: onrc@onrc.ro. Služby ONRC jsou však až na poskytnutí několika základních údajů o firmách zpoplatněné.

Vhodné je mít na rumunském trhu zástupce. Mnoho firem pracuje určitý čas s rumunským obchodním a distribučním zástupcem (podle typu zboží či služby je zástupce buď celostátní nebo více regionálních) a nebo samy platí svého českého či rumunského zástupce, který působí přímo na rumunském trhu, uzavírá smlouvy a kontroluje jejich plnění, vytváří síť, funguje jako koordinátor prodeje, servisu apod. Následně pak přecházejí často do formy pobočky s většinovým českým kapitálem.

Místní zástupci v každém případě představují velmi důležitý prvek. Po rumunských zástupcích lze standardně vyžadovat jak odborné, tak jazykové schopnosti (minimálně angličtina, zpravidla pak i další jazyky jako francouzština, italština či němčina), řidičský průkaz, počítačovou gramotnost a ochotu k příslušnému nasazení. Dobrá znalost místního prostředí a schopnost proniknout jeho složitostmi a zvláštnostmi je u zástupce samozřejmostí. Platové požadavky v poslední době stoupají a odměna opravdu dobře fungujícího dealera či prodejce může překročit 15000 RON (průměrná hrubá mzda v ekonomice je nižší, okolo 8000 RON).

5.3 Marketing a komunikace

Nejvýznamnější vliv na prosazování zejména spotřebního zboží na rumunském trhu má - obdobně jako v jiných zemích - reklama. S dynamickým nástupem internetu roste popří televizní a rozhlasové reklamě právě význam této platformy. V Rumunsku počet uživatelů internetu velmi dynamicky roste. V lednu 2024 bylo v Rumunsku více než 18 milionů uživatelů internetu, což bylo přibližně o 240 tisíc více než v předchozím roce.

Z hlediska finančních výdajů však i nadále největším reklamním segmentem v Rumunsku zůstává televizní reklama. Podle dostupných údajů v roce 2022 inzerenti utratili za propagaci na televizních kanálech 352 mil. eur. Druhý největší rozpočet měla internetová reklama, a to více než 220 mil. EUR. Odhad celkových výdajů na reklamu v Rumunsku se v roce 2022 představoval 660 mil. EUR. Televizní reklama tak ve sledovaném období tvořila zhruba polovinu tržního podílu čistých reklamních výdajů v Rumunsku.

Každý distributor a prodejce zboží a služeb v Rumunsku by měl v rámci tvorby své marketingové strategie, zejména pak s důrazem na reklamu, podrobněji prozkoumat nabídku a potenciál široké škály reklamních agentur na zdejšímu trhu. Nejlepší platformou v tomto kontextu je [Unie reklamních agentur Rumunska](#) jako profesní sdružení nejvýznamnějších reklamních a mediálních agentur v oboru. Největšími reklamními agenturami v Rumunsku jsou WPP plc, Publicis Groupe SA a MFE-MediaForEurope NV. Celkově na rumunském trhu působí téměř 1000 reklamních a marketingových agentur. Hodnota reklamního a marketingového trhu v Rumunsku v roce 2024 je odhádována na 2,6 mld. EUR.

Do desítky nejúspěšnějších reklamních agentur v Rumunsku v roce 2024 byly zařazeny společnosti:

- 1 [Revolution Media](#)
- 1 [Marketing Deck](#)
- 1 [Atta Systems](#)
- 1 [Hariga Advertising](#)
- 1 [Appssemble](#)
- 1 [Factory 39](#)
- 1 [Digital Diggers](#)
- 1 [CTOtech](#)
- 1 [Weblux](#)
- 1 [Anais Digital](#)

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Rumunsko je účastníkem důležitých mezinárodních smluv a úmluv o duševním vlastnictví, mezi něž patří Pařížská úmluva o ochraně průmyslového vlastnictví (1883), Úmluva o založení Světové organizace duševního vlastnictví (1967), Marrákešská dohoda o založení Světové obchodní organizace (1994), Madridské ujednání (1967) a Protokol související s Madridským ujednáním (1989), Smlouva o ochranných známkách (Ženeva, 1994), Ujednání z Nice o klasifikaci ochranných známek (1957), Smlouva o právu ochranných známek (Singapur, 2006), Smlouva o patentové spolupráci (Washington, 1970), Evropská patentová úmluva (Mnichov, 1973), Štrasburská dohoda o mezinárodním patentovém třídění (1971), Locarnská dohoda o třídění průmyslových vzorů (1968), Haagské ujednání o mezinárodním uložení průmyslových vzorů (1925) a Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl (1886). V roce 2018 Rumunsko přistoupilo k Memorandu o porozumění se Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO), které stanoví jednotný postup pro řešení problémů v mezinárodních sporech týkajících se duševního vlastnictví.

Navzdory výše zmíněnému pozitivnímu vývoji představuje online pirátství, používání nelicencovaného softwaru a nárůst celních zabavení padělaného zboží pořád značný problém pro řadu odvětví náročných na ochranu duševního vlastnictví. Obavy se stále vztahují k překážkám při převodech certifikačních známek, nedostupnosti rozsudků pro zmeškání v námitkovém řízení a řízení o neplatnosti, nedostatečné transparentnosti námitkového řízení a nedostatek správních řízení o zrušení.

Podle pravidel souvisejících s členstvím Rumunska v EU mají ochranné známky jednotlivých členů EU automaticky požívat ochrany i v Rumunsku. Tento mechanismus funguje ipso jure, aniž by držitel musel plnit jakékoli formality nebo postupy vůči Státnímu úřadu pro vynálezy a ochranné známky Rumunska. Držitel národní ochranné známky dříve registrované v dobré víře může vznést námitku proti používání ochranné známky Evropské unie pouze na rumunském území. V souladu s nařízením EU č. 2017/1001 o ochranné známce lze podat námitky u příslušných rumunských soudů.

5.5 Trh veřejných zakázek

Pokud jde o účast ve veřejných zakázkách, Rumunsko implementovalo evropské směrnice o zadávání veřejných zakázek. Jsou to:

- 1 Směrnice 2014/24/EU (nahrazující směrnici 2004/18/ES) o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby vztahující se na obecný sektor
- 1 Směrnice 2014/25/EU (nahrazující směrnici 2004/17/ES) o koordinaci postupů zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb
- 1 Směrnice 2009/81/ES o veřejných zakázkách subjekty působícími v obranném a citlivém bezpečnostním sektoru. Tato směrnice stanoví pravidla pro zadávání zakázek na zbraně, střelivo a válečný materiál (plus související práce a služby) pro obranné účely, ale také pro zadávání citlivých dodávek, prací a služeb pro účely nevojenské bezpečnosti.
- 1 Směrnice 2014/23/EU o udělování koncesních smluv. Koncesní smlouva (buď na dodávku stavebních prací nebo služeb) se uzavírá mezi veřejným orgánem a soukromým podnikem, který dává společnosti právo vybudovat infrastrukturu (a poskytnout příslušné financování) a provozovat podniky, které by normálně spadaly do jurisdikce orgánu veřejné moci (např. silniční infrastruktura, velká infrastruktura, odpadní a vodohospodářská infrastruktura)

Národní regulační rámec pro zadávání veřejných zakázek je zakotven v místní legislativě, přičemž primárním právním předpisem je Zákon o veřejných zakázkách a zvláštní Vyhláška č. 34/2006 odpovídající příslušným normám EU. Vláda spravuje elektronický systém koncesí pro zadávání veřejných zakázek s cílem zajistit plně transparentní proces zadávání veřejných zakázek. Veřejné zakázky jsou obvykle zprocesovávány prostřednictvím Národní agentury pro veřejné zakázky anap.gov.ro nebo elektronického systému zadávání veřejných zakázek www.e-licitatie.ro.

Elektronické verze zadávací dokumentace musí být dostupné na prostřednictvím internetu na platformě Úředního věstníku Evropské unie (Úř. věst. EU). Od dubna 2018 lze jednotný evropský dokument pro zadávání zakázek (ESPD) poskytovat pouze v elektronické podobě. V rámci Informačního systému vnitřního trhu zřídila EK online systém „e-CERTIS“ pro administrativní dokumenty. Na základě požadavku stanoveného ve směrnici 2014/55/EU Rumunsko od první poloviny roku 2024 zavádí evropský standard pro elektronickou fakturaci.

Účastník veřejné zakázky musí zpravidla splnit minimálně tyto následující požadavky:

- 1 přihlášení podniku zápisem do výběrového řízení,
- 1 zakoupení technického deníku,
- 1 prezentování nabídky v souladu s podmínkami uvedenými v technickém deníku,
- 1 splnění kvalifikačních podmínek.

Weby vztahující se k veřejným zakázkám:

- 1 anap.gov.ro
- 1 www.licitatie.ro

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Rumunsko prostřednictvím Zákona č. 72/2013 Sb. o potírání opožděných plateb ve vztazích mezi podnikateli nebo mezi obchodníky a státními orgány uplatňuje opatření Směrnice EU 2011/7/EU. Standardní platební lhůta je 30 dnů. Strany se mohou smluvně dohodnout na zkrácené nebo prodloužené platební lhůtě. Taková dohoda by však neměla přesáhnout 60 dnů. Ve výjimečných případech se strany mohou dohodnout na platební lhůtě delší než 60 dnů, pokud tato doložka není zneužitelná, tj. pokud zjevně nespravedlivým způsobem nestanovuje jiné nebo dodatečné platební podmínky nebo zpožděné úroky či náhrady škody.

Pokud smlouva nebo legislativní norma stanoví určitý postup pro příjem nebo ověření pro účely certifikace shody zboží nebo služby, takový postup nesmí přesáhnout 30 dnů ode dne převzetí zboží nebo od dodání služby. Výjimky lze uplatnit, pokud je ve smlouvě a zadávací dokumentaci výslovně stanovena prodloužená lhůta pro přijetí/ověření, spolu s objektivními důvody, které je dokládají, a za předpokladu, že doložka není zneužívající. Pokud ano, je neplatná a strana, která je v nevýhodě, může platnost takových doložek soudně napadnout.

Legislativa umožňuje řešení obchodních sporů prostřednictvím jednání, mediace, soudní cestou nebo arbitráží. Vše záleží na povaze sporu, vztahu mezi stranami a jejich preferencích z hlediska času, nákladů a důvěrnosti. Pokud se kontakt odvolává na rumunskou legislativu, je vhodné jej podrobně konzultovat s místními právníckými kanceláři. Flexibilním, rychlým a efektivním způsobem řešení sporů je rozhodčí řízení. Jde o alternativou tradičního soudního procesu.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Vstup na území Rumunska – doklady

S ohledem na členství Rumunska v EU a v kontextu od 1. 4. 2024 zavedeného částečného schengenského režimu pro pohyb osob mohou čeští občané vstoupit do Rumunska na pozemních hraničních přechodech (silnice, železnice) včetně přechodů navazujících na říční přívozy na Dunaji po předložení platného cestovního pasu nebo občanského průkazu hraniční kontrole. Změna v souladu se zmíněným částečným Schengenem je v případě příletu do Rumunska ze schengenské zóny na kterékoliv vnitrostátní letiště. V daných případech vstup do země probíhá bez povinné kontroly dokladů.

Obecně mohou občané EU/EHP mohou vstupovat a pobývat na území Rumunska v souladu s právem volného pohybu a pobytu dle rumunských právních předpisů zesouladěných s předpisy EU. Pro pobyt v Rumunsku delším než 90 dnů je třeba získat registrační osvědčení od rumunského imigračního úřadu. Pro rodinné příslušníky českých občanů, resp. EU platí stejné podmínky vstupu, pouze pokud je rodinný příslušník občanem třetí země, pro níž platí vízová povinnost, musí požádat na příslušném zastupitelském úřadě Rumunska o rumunské vstupní vízum. V případě, že je rodinný příslušník držitelem platného pobytového povolení pro jiný členský stát EU, vstupní vízum nepotřebuje.

Zdravotní pojištění

Zdravotní a cestovní pojištění z jiných zemí jsou akceptována ve zdravotnických zařízeních v Rumunsku, pokud platbu nejprve potvrdí zahraniční pojišťovna. Rumunské pojišťovny prodávají zdravotní pojištění po dobu pobytu na území Rumunska. Bližší informace lze získat na webu [Národního domu zdravotního pojištění](https://www.businessinfo.cz/rumunsko).

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Občané ČR, stejně jako občané ostatních členských států EU, mohou být v Rumunsku zaměstnáni bez pracovního povolení na jakékoli pracovní pozici kromě pozice státního zaměstnance, která vyžaduje rumunské občanství.

V případě vysílání zaměstnanců mateřské české firmy do Rumunska je povinnost hlásit tuto skutečnost u Národní agentury pro zaměstnanost (Agencia Naționala pentru Ocuparea Forței de Muncă). V případech, kdy doba jejich pobytu v Rumunsku přesáhne 180 dní v jednom roce, se musí zaregistrovat na Generálním inspektorátu pro imigraci (Inspectoratul General pentru Imigrări), dále pak u Národní agentury pro sociální odvody a inspekci (Agencia Națională pentru Plăți și Inspectie Socială) a Národní agentury pro správu daní (Agencia Națională de Administrare Fiscală). K tomu se používají formuláře E 101 a E 102. Český občan zaměstnaný v Rumunsku musí přispívat do místního systému sociálního zabezpečení, čímž získává právo na veškeré výhody z tohoto systému vyplývající.

Pracovní smlouva musí být zpravidla uzavřena na dobu neurčitou. Výjimečně lze individuální pracovní smlouvy uzavírat i na dobu určitou, a to za podmínek výslovně stanovených zákonem, maximálně však třikrát po sobě. Žadatel o zaměstnání musí zaměstnavateli předložit osobní doklad, rodný list, zprávu o lékařském vyšetření a dokumenty / diplomy potvrzující dosažené vzdělání. Zákoník práce vyžaduje, aby individuální pracovní smlouva byla uzavřena písemně a v rumunském jazyce.

Mezi povinné náležitosti, které musí individuální pracovní smlouva obsahovat při dodržení ustanovení § 17 zákoníku práce, patří identifikační údaje zaměstnavatele a zaměstnance, doba trvání smlouvy, název pracovní pozice a v souladu s rumunskou klasifikací prací a také popis práce, dále výše mzdy, periodicita výplaty a způsob výplaty, dny dovolené a jiné druhy volna, trvání a podmínky případné zkušební doby. Lékařská prohlídka před uzavřením pracovní smlouvy je povinná. Při nesplnění této povinnosti musí zaměstnavatel pracovní smlouvu vypovědět. V důsledku nedodržení tohoto ustanovení mohou být vůči zaměstnavateli uplatněny sankce. Po uzavření pracovní smlouvy mají všichni zaměstnanci (rezidenti, nerezidenti z EU nebo třetích zemí) ve vztahu k rumunskému zaměstnavateli stejná práva a povinnosti.

Od 1. 11. 2023 je minimální měsíční hrubá základní mzda garantována ve výši 3 300 RON. Zaměstnavatelé nemohou zaměstnancům vyplácet minimální hrubou základní mzdu déle než 24 měsíců. Výjimečně pro zaměstnance ve stavebnictví je minimální hrubá měsíční mzda 4 582 RON a pro zaměstnance v zemědělství a potravinářství 3 436 RON. Průměrná hrubá mzda se ke konci 1. čtvrtletí 2024 blížila hodnotě 8000 RON. Zaměstnavatel je povinen za své zaměstnance vypočítat, srazit a odvést z jejich hrubé mzdy měsíčně pojistné na sociální zabezpečení 10 %, na zdravotní zabezpečení 10 % a daň z příjmu fyzických osob 25 %. K tomu zaměstnavatel hradí za zaměstnance pracovní pojištění odpovídající 2,5 % hrubé mzdy.

Obvyklá délka pracovní doby je 8 hodin denně a 40 hodin týdně, zpravidla pondělí až pátek, se dvěma dny odpočinku, obvykle sobotou a nedělí. Platí pravidlo, že maximální týdenní pracovní doba nesmí přesáhnout 48 hodin týdně včetně přesčasů. Zaměstnanci mají podle ustanovení zákoníku práce nárok na minimálně 20 pracovních dnů dovolené v roce.

Aktuální přehled odpovídající legislativy: Zákon č. 53/2003 (Rumunský zákoník práce), Zákon č. 16/2017 o vysílání zaměstnanců v rámci poskytování nadnárodních služeb, Vyhláška Ministerstva práce č. 2171/2022 o schválení rámcového vzoru individuální pracovní smlouvy, Zákon č. 227/2015 Sb. o daních ve znění pozdějších změn a doplňků, Zákon č. 202/2002 o rovnosti šancí žen a mužů, Usnesení vlády č. 900/2023 o stanovení minimální hrubé základní mzdy, Mimořádné nařízení vlády č. 93/2023 stanovení minimální hrubé základní mzdy pro odvětví stavebnictví, zemědělství a potravinářství, Zákon č. 319/2006 Sb. o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

5.9 Veletrhy a akce

Největší organizátor veletrhů v Rumunsku je ROMEXPO.

Organizaci veletrhů a akcí lze sledovat také přes Obchodní komoru Rumunska.

Nejvýznamnější mezinárodní veletrhy:

- 1 ConstructExpo - stavebnictví
- 1 Romtherm - topná, chladicí, klimatizační a izolační zařízení
- 1 Railway Days - technologie v kolejové dopravě
- 1 Food Expo & Carnexpo - potravinářství a masný průmysl
- 1 Black Sea Defence, Aerospace & Security International Exhibition - obranný a bezpečnostní průmysl (nejvýznamnější veletrh svého druhu na Balkáně. Koná se každé dva roky. Poslední akce proběhla v květnu 2024 za účasti českých firem).
- 1 Agromalim (Arad) - zemědělství, potravinářský průmysl, obaly a související služby
- 1 Rommedica - zdravotnické vybavení a nástroje, farmaceutický průmysl
- 1 Denta - vybavení, materiály a technologie pro stomatologii
- 1 Indagra - zemědělství, zahradnictví, vinařství, živočišná výroba a potravinářský průmysl

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Rumunsku

Nachází se v městském centru Bukurešti. Hlavním orientačním bodem je kruhový objezd Piata Universitatii u hotelu Intercontinental. Budova úřadu stojí vedle pravoslavného kostela (Biserica Rusa). Z letiště jezdí MHD, bus č. 783, který jezdí přímo z letiště do centra Bukurešti (na náměstí Universitate).

Adresa: Strada Ion Ghica 11, 030045 Bucuresti, Sector 3

Tel.: +40 213 039 230

E-mail: bucharest@mzv.gov.cz

Web: mzv.gov.cz/bucharest

Otevírací hodiny: pondělí–pátek 8:30–17:00

Ekonomický úsek

Tel.: +40 213 039 243

E-mail: bucharest.commerce@mzv.gov.cz

Konzulární úsek:

Tel. +40 213 039 232

E-mail: bucharest.consulate@mzv.gov.cz

Úřední hodiny Po, St, Čt 8:30–11:30

Stálá služba: mobil +40 744 365 646 (pracovní dny 16:30–8:00, víkendy a svátky)

České Centrum Bukurešť

Vedoucí: Robin Ujfaluši

Adresa: Strada Ion Ghica 11, 030045 Bucuresti, Sector 3

Tel.: +40 213 039 230

E-mail: ccbucuresti@czech.cz

Kancelář CzechTrade

Vedoucí: Vojtěch Rejmíš

Adresa: Strada Ion Ghica 11, 030045 Bucuresti, Sector 3

E-mail: vojtech.rejmis@czechtrade.cz

Web: www.czechtrade.cz/rumunsko

Honorární konzulát České republiky v Temešváru

Vedoucí: Ștefan Moțec, honorární konzul

Adresa: Piața Plevnei, nr. 7, apt. 1, 300 195 Timișoara, Romania

Tel.: +40 356 179 038

E-mail: Timisoara@honorary.mzv.cz / stefan.motec@avocatmotec.ro

Provozní hodiny úřadu: úterý a čtvrtek 14:00-16:00

Pohotovostní telefon pouze pro případy nouze českých občanů (mimo úřední hodiny) je +40 726 121 219.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- 1 Záchranka, policie, požárníci: +40 112
- 1 Infolinka: +40 1931

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 [Prezident republiky](#)
- 1 [Vláda](#)
- 1 Ministerstvo zahraničních věcí - [Ministerul afacerilor externe](#)
- 1 Ministerstvo vnitra - [Ministerul afacerilor interne](#)
- 1 Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova - [Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale](#)
- 1 Ministerstvo národní obrany - [Ministerul apărării naționale](#)
- 1 Ministerstvo regionálního rozvoje - [Ministerul dezvoltării regionale](#)
- 1 Ministerstvo hospodářství, podnikání a cestovního ruchu - [Ministerul economiei, antreprenoriatului și turismului](#)
- 1 Ministerstvo energetiky - [Ministerul energiei](#)
- 1 Ministerstvo financí - [Ministerul finanțelor](#)
- 1 Ministerstvo pro investice a evropské projekty - [Ministerul investițiilor și proiectelor europene](#)
- 1 Ministerstvo spravedlnosti - [Ministerul justiției](#)
- 1 Ministerstvo životního prostředí - [Ministerul mediului](#)
- 1 Ministerstvo práce a sociální solidarity - [Ministerul muncii și solidarității sociale](#)
- 1 Ministerstvo zdravotnictví - [Ministerul sănătății](#)
- 1 Ministerstvo dopravy a infrastruktury - [Ministerul transporturilor și infrastructurii](#)
- 1 Ministerstvo výzkumu, inovace a digitalizace – [Ministerul cercetării, inovării și digitalizării](#)
- 1 Rumunská obchodní a průmyslová komora - [Camera de Comerț și Industrie](#)
- 1 Privatizační agentura AAAS - [Autoritatea pentru administrarea activelor statului](#)
- 1 Agentura pro platby a intervence v zemědělství - [Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură](#)
- 1 Agentura pro ochranu spotřebitele - [Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor](#)
- 1 Úřad pro hospodářskou soutěž - [Consiliul Concurenței](#)
- 1 Patentový úřad - [Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci](#)
- 1 Komise pro jadernou bezpečnost - [Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare \(CNCAN\)](#)
- 1 Celní správa - [Autoritatea Vamală Română](#)
- 1 Katalog rumunských firem - [Doing Business](#)
- 1 Národní obchodní rejstřík - [Oficiul Național al Registrului Comerțului](#)
- 1 Finanční a burzovní - [Stock Exchange](#)
- 1 Národní banka Rumunska - [Banca Națională Română \(BNR\)](#)
- 1 Daňová správa - [Agenția Națională de Administratie Fiscală \(ANAF\)](#)